

лестни при изпълнение на отечествения дълг“ (закон е отъ 1916 г.). Наредъ съ държавнитъ приюти за сирацитъ отъ войнитъ, се преустрои въ промишлено-домакински институтъ основаното отъ Т. Ц. В. Княгинитъ, сиропиталище „Евдокия и Надежда“, кждето повече отъ 600 девойки — сираци отъ войнитъ сж получили професионално образование.

Освенъ пострадалитъ отъ войнитъ вториятъ голѣмъ обктъ за обществено подпомагане бѣха бѣжанцитъ.

Бѣжанското движение въ България сжествува още отъ освобождението, когато Берлинскитъ договоръ окастри Санъ-Стефанска България и остави чисто български области въ всички съседни държави, които не дадоха достатъчни свободи и права на българскитъ малцинства. Като последица отъ това се появиа и революционнитъ борби за свободата на българитъ въ Тракия и Македония. Свързанитъ съ това движение събития, предизвикаха масовата емиграция въ България на прокудени отъ поробенитъ области българи, които отъ 1879 год. до 1915 г. възлизаха на 376,000 души, а катастрофалния за България край на Великата война увеличи тѣхния брой, считанъ отъ Освобождението до 1918 год., на 600,000 души. Тая маса безимотни и безприютни нещастни българи не можеше сама да се настани и обзаведе и за това въ последвалитъ края на войната години, бѣжанскитъ въпросъ не слизаше отъ сцената на българската общественостъ. Държавата съ оскжднитъ си срѣдства бѣ подложена на ново изпитание. Наредъ съ максимума грижи, които положи българското правителство, биде привлечено вниманието на Обществото на народитъ върху положението на бѣжанцитъ въ България, което предизвика една международна финансова интервенция. Следъ дълги проучвания, преговори, пречки и затруднения се реализира единъ специаленъ заемъ за селско-стопанско настаняване на бѣжанцитъ отъ 2,250,000 английски фунта стерлинги равни на 1,523,250,000 лева. За използването на заема и специалното изпълнение на неговитъ цели се учреди Дирекцията за настаняване бѣжанцитъ. Първата работа на тази дирекция бѣ да установи точното число на квалифициранитъ бѣжанци по произходъ. Анкетата даде следнитъ резултати:

	семејства	лица
а) Източна Тракия . . .	14,457	62,720
б) Западна Тракия . . .	7,539	32,710
в) Сръбска Македония . .	2,005	8,700
г) Гръцка Македония . .	14,291	62,010
д) Западнитъ покраинини	1,556	7,750
е) Добруджа	3,167	13,740
ж) Мала Азия	1,561	6,774
Всичко	44,457	193,404

Тази анкета, показва че на всѣки 100 души въ България четирима сж бѣжанци.

Освенъ паричнитъ срѣдства отъ заема, Дирекцията получи и 1,750,000 декара фондови земи отъ Главната дирекция на Трудовитъ земледѣлски стопанства, отъ които приспособи за земледѣлско обработване 1.320,000 декара. Оземляването, одворяването и обзавеждането на бѣжанцитъ започва съ единъ бързъ и ефикасенъ темпъ. Въ скоро време дирекцията раздаде:

а) Плугове	броя 26,870
б) брани	комплекта 8,342
в) кола и каруци	броя 20,994
г) работенъ добитѣкъ . .	, глави 32,900
д) рибарски орждия . . .	комплекта 33,000

както и много семена за посеви възлизащи на нѣколко милиона килограми.

Чрезъ обикновено задължение за погасяване стойността въ предвидени отъ закона срокове, настаненитъ бѣжанци станаха собственици на раздаденитъ имъ чрезъ дирекцията земи, дворища, кжщи, добитѣкъ, сечива и пособия.

Общо грижи за настаняване бѣжанцитъ следъ войната държавата прояви чрезъ две служби. Преди въвеждането на закона за трудовитъ земледѣлски стопанстра и Закона за селско-стопанското настаняване, настаняването и обзавеждането на бѣжанцитъ се извършваше отъ органитъ на М-вото на вътрешнитъ работи и народното здраве съгласно „Закона за заселване бѣжанцитъ и обезпечаване поминѣка имъ“ (Д. В. бр. 214 — 1920 г.). До получаването на бѣжанския заемъ държавата отпусна кредити за обзавеждане и настаняването на 11,713 семейства на сума 156 милиона лева. Съ влизане въ сила на последния законъ за бѣжанцитъ, който учреди и специалната дирекция, околийскитъ комисии за заселване бѣжанцитъ и обзавеждане поминѣка имъ, органи на М-вото на вът-